

Narativna struktura stripovske priče o Tarzanu

Na osnovu Propovog strukturalno-funkcionalnog metoda opisani su: struktura, način izražavanja kroz reč i sliku, likovi, teme i poruke stripova o Tarzanu. Ustanovljeno je da se morfologija stripa gotovo u potpunosti poklapa sa morfologijom bajke.

Strip se odlikuje specifičnim načinom na koji prenosi informaciju na čitaoca, budući da se on, za razliku od jezika, smatra medijumom vizuelne naracije (Munitić 1975). Informacija se u stripu od autora ka čitaocu prenosi putem slike, kao i putem propratnog teksta, odnosno reči. Stripovi nastaju iz ljudskog iskustva, a stvaralačka mašta je samo ono što ih iznutra pokreće. Stripovske slike, koje predstavljaju zaustavljeni trenutak, glavno su sredstvo izražavanja. Uzastopni niz ovakvih slika dovodi do formiranja predstave o kontinuitetu. Autor stripa daje nam upravo takav sled slika, da čitaoci mogu da percipiraju priču na verovatno jedini mogući način, na koji se ona može shvatiti. Prelazeći s jedne stripovske epizode na drugu sam čitalac nesvesno potvrđuje verodostojnost stripovske slike (Eko 1975).

Za samu priču, to jest fabulu stripa, postoji *ustaljena strukturalna šema*. Stoga je strukturu radnje u stripu moguće prikazati uz pomoć strukturalno-funkcionalne analize koju je Vladimir Prop uspešno primenio na proučavanje bajke. U cilju poređenja i klasifikacije bajki Prop je analizirao njihovu strukturu, opisao bajku preko njenih sastavnih delova, odnosa delova jednih prema drugima i prema celini. Ustanovio je da su osnovni i stalni delovi strukture bajke funkcije likova. Pod funkcijom likova on podrazumeva postupak lika određen s obzirom na njegov značaj za tok radnje. Ovu njegovu metodu koristili smo pri analizi stripovskih priča o Tarzanu. Naša analiza se zasniva na 54 priče koje su nam poslužile kao izvor. Pokazalo se da su funkcije Tarzanovog lika (odnosno osnovne strukturalne jedinice priče o njemu) ograničenog broja i ustaljenog redosleda.

Vladana Stanojev (1978), Novi Sad, Raška 20, učenica 3. razreda gimnazije „J. Jovanović Zmaj“ u Novom Sadu

Vesna Vrhovac (1978) Beograd, Ratka Vujovića-Čoče 4, učenica 4. razreda Filološke gimnazije u Beogradu

MENTOR:
Ana Polovina, student 3. godine etnologije-anthropologije na Filozofskom Fakultetu u Beogradu.

Početni element priče je *postavka*, slika ambijenta koja predstavlja uvod kojim nas autor ograničava u prostornom, vremenskom i kontekstualnom smislu. Tarzan je gospodar džungle i postavka najčešće pokazuje prirodno okruženje koje kao metafora označava i obeležava samog Tarzana. Autor nam daje predstavu o mestu i u uobičajenoj životnoj situaciji, da bi potom uveo *početi impuls* radnje.

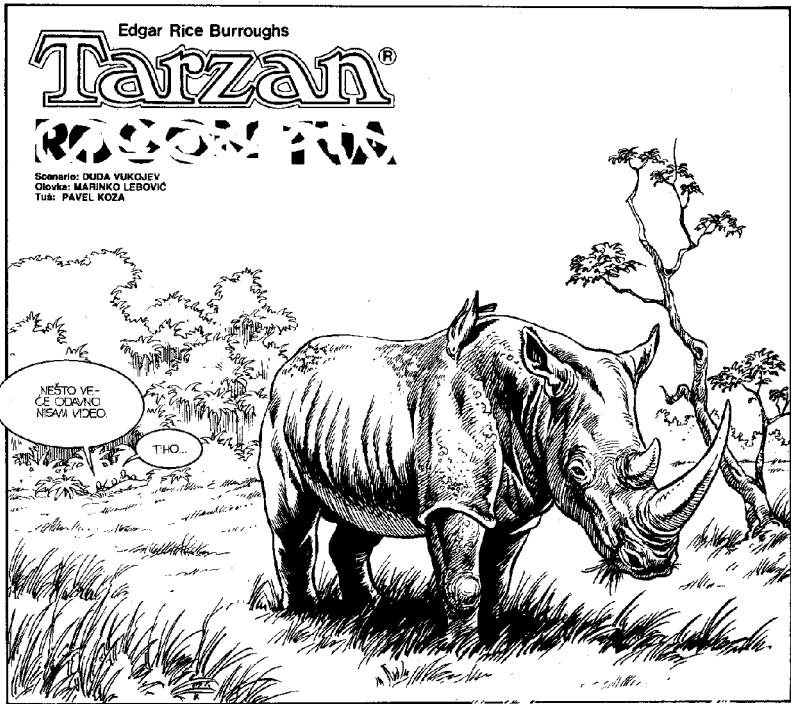
Kao početni impuls najčešće se javljaju: otmica žene, ubistvo radnika, pokolj domorodačkog stanovništva, nestanak Džejn (Tarzanove životne saputnice) i/ili Koraka (Tarzanovog i Džejninog sina), spuštanje satelita u džunglu, sukob belaca, napad životinja, rušenje i pad aviona, ubijanje životinja, obredi, sukob urođenika i belaca, potera za Tarzanom, krađa dijamanta, stare legende, svađe itd. Početne situacije obezbeđuju „potencijalnu energiju“ radnje. One mogu biti sadržajno različite, a jedino je važno da su dovoljno ubedljive u moralnom smislu, da bi pokrenule glavnog junaka – Tarzana da krene u akciju.

Nakon toga, Tarzan je *obavešten o problemu* i od njega se očekuje pomoć. Uobičajeno je da mu sporedni lik, koji je na neki način oštećen ili trpi nepravdu, donosi vest ili se on sam informiše.

Tarzan *odlazi na put* u nameri da se suoči sa postojećim problemom. Koristeći svoju domišljatost, rešava ga i počinje da savladava iskrslе teškoće. Ali, iskrsavaju *neočekivane prepreke*: napad domorodaca, razbojnika, nove otmice, zarobljavanje slično. Javlja se novi zaplet koji takođe može imati kratku uvodnu priču. Efekat ovog elementa je jačanje dramske napetosti.

Ponekad je problem takav da Tarzan ne može sam da ga reši, te *dobija pomoćnika*. U tom slučaju od početne situacije i okolnosti u kojima se Tarzan nalazi zavisiće i izbor pomoćnika: izdan narod, zarobljenici, robovi, životinje, belci. Ukoliko se radi o „realnoj“ situaciji često mu pomažu majmuni, druge životinje ili pak sporedni ljudski lik. Ukoliko je priča „futuristička“ pomažu mu fantastična bića.

Dolazak sporednog lika i njegova pomoć, ili često i sama Tarzanova veština i snaga, dovode do *rešavanja usputne prepreke* i na taj način se završava umetnuta epizoda. Ona se, naravno, završava Tarzanovim trijumfom, a priča dobija svoj uobičajeni tok, to jest ide ka rešavanju početnog problema. Rešavajući usputne prepreke junak dolazi do ideje o rešenju početnog (glavnog) problema, te sledi i sam *rasplet glavnog događaja*. Obično se radi o situaciji u kojoj dolazi do još jedne potvrde Tarzanove snage, nadmoći i spretnosti: hvatanje ubice, izbavljenje devojke, oslobađanje princeze, spašavanje domorodačkog stanovništva, hvatanje prevaranata. Tarzanove avanture se uglavnom završavaju njegovim *vraćanjem u džunglu* koja je zahvaljujući njemu opet sredina prvobitne harmonije i reda.

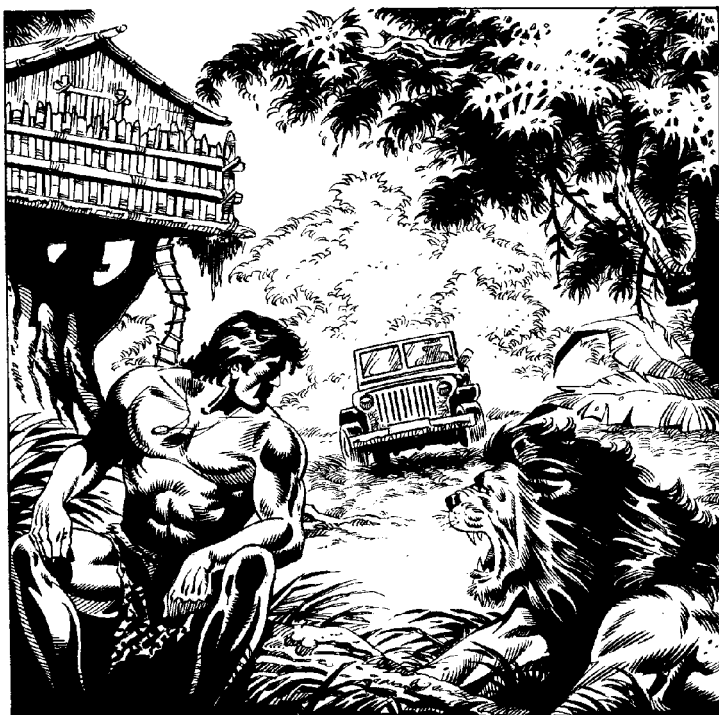

Opšta šema strukture prosečne (u statističkom smislu te reči) priče o Tarzanu.

Postavka: nosorog u savani – prepoznatljivi duh ambijenta

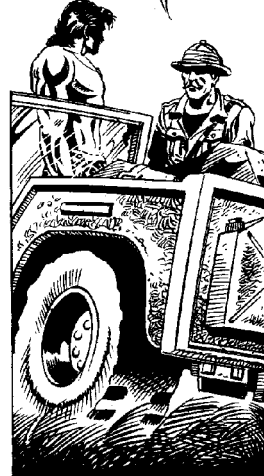
Početni impuls:

PROBLEMI, TOME, ILI PRIJATELJSKA POSETA?

I JEDNO I DRUGO, TARZANE, U STVARI, PRILIČNO SAM ZABRINUT PA MI TREBA TVOJ SAVET.

Obaveštenje: – Ima nekih problema, možda?

Polazak u akciju: kako tome da odoli.

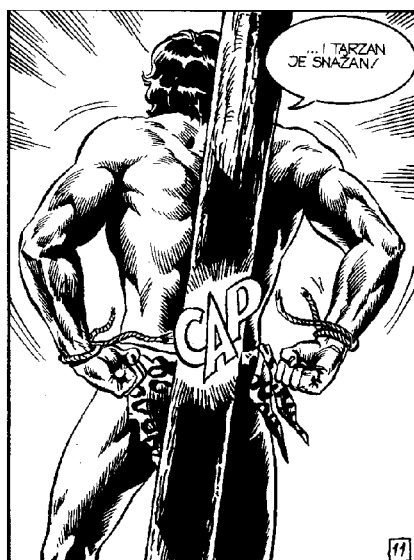

HAJDE, MORAMO JE PRONAĆI.

Pomoćnici

Usputna prepreka i njeno rešenje: manja nezgoda na putu sa srećnim završetkom.

KRAJ EPIZODE

Konačni rasplet: trijumf i snage i pravde

Povratak glavnog junaka u džunglu: ipak više sreće od Taličnog Toma.

Treba napomenuti da varijacije u strukturi same priče, to jest od-
stustvo nekih od ovih elemenata, ili prisustvo novih, ne ruše opštu koncep-
ciju. Nekad priča ima i više umetnutih situacija koje Tarzan mora da
razrešava. To su vezivni elementi priče koji omogućavaju kontinuiran pre-
laz iz jedne u drugu fazu priče i ne narušavaju osnovnu šemu strukture.

Literatura

- [1] Bogdanović, Ž. 1992. Tarzan ili postdarvinizam na delu. U *Tarzan-Pegaz*, specijalni br. 5 (ur. Ž. Bogdanović). Beograd: Orbis, str. 21-38
- [2] Čengić, D. 1982. Priče i likovi u stripu. U *Kultura*, br. 57/58 (ur. D. Čengić). Beograd: GRO Kultura, str. 282-8.
- [3] Eko, U. 1975. Stiv Kenion ili od slike do slike. U *Pegaz* (ur. Ž. Bogdanović), br. 4-5. Beograd: Orbis, str. 59-72.
- [4] Hogart, B. 1978. Čovek kao takav ili kako sam zamislio „Tarzana . U *Pegaz* (ur. Ž. Bogdanović). Beograd: Orbis, str. 136-137.
- [5] Hogart, B. 1992. Tarzan ili čovek mita u vremenu makromašine. *Tarzan-Pegaz*, specijalni br. 5. (ur. Ž. Bogdanović). Beograd: Orbis, str.11-20
- [6] Jevremović-Munitić Z. 1982. Totalni strip. U *Kultura*, br. 57-58 (ur. D. Čengić). Beograd: GRO Kultura, str. 173-93.
- [7] Lakasen F. 1992. Tarzan ili mitomanija i mitomahija. U *Pegaz-Tarzan*, specijalni br. 5 (ur. Ž. Bogdanović). Beograd: Orbis, str. 44-53
- [8] Muntić, Z. 1975. Strip ili rasprostiranje stripovskog koda. U *Pegaz*, br. 6 (ur. Ž. Bogdanović). Novi Sad, Beograd: NIP Forum, Kulturni centar, str. 135-41.
- [9] Prop V. 1982. *Morfologija bajke*. Beograd: Prosveta, Biblioteka XX vek.

Vladana Stanojev and Vesna Vrhovac

Narrative Structure of a Comic Story about Tarzan

Propp s structural-functional method was applied to the sample of 54
Tarzan comic s. The structure of average Tarzan comic was described.
It was concluded that comic s morphology is practically the same as fable s one.

